

3-2-7

དེ་ནས་ཡང་དྲང་ཚོང་རིག་པ་འཛིན་པེ་གྱིས་འདི་རྒྱད་ཅེས་གསུངས་སོ། གྲི་དྲང་ཚོང་ཆེན་པོ་ཉེན་ཅིག

Then again Sage *Rig pa'i shes* (Rigpai Yeshe), said this words, “O Great Sage, listen

གཅོང་ཆེན་སྐུ་ལ་རྒྱ་སྐུན་དབྱེ་བ་དང་། གནས་ས་ཡུར་ཚུལ་རྟགས་དང་བཅོས་ཐབས་རྒྱག་།

Tumors **skran**, which come under the category of chronic disorders, can be explained under six headings: causes and conditions, classification, location, pathogenesis, signs and symptoms, and treatment methods.

སྐྱོན་མ་ཁྱེད་ཀན་ཁག་མཁེས་རྒྱུད་། མིན་དང་ཆུ་མེད་སྤྱུ་ལས་འབྱུང་བ་ཡིན། ཁྱེད་ཀྱི་རྩོན་ལས་གདོན་དང་མ་ཁྱེད་
བ། འབྲམས་འབྲུགས་མཆོན་དང་བྱ་བཅས་ཆེན་གྲང་བསྐྱེད། །

The causes of *skran* are *ma zhu*, *bad kan*, Blood, *mkhris pa*, *rlung*, *srin*, *chu ser* and hair accumulation. The conditions responsible for the development of *skran* are karmic imprints from past lives, influences from *gdon*, *ma zhu*, *'grams* and disturbed hot disorders, weaponry injuries, postpartum conditions, and cooling down of the body due to humid exposure.

དཔྱི་བ་བད་ཀན་ཟས་ལྷོ་རྩི་ཡུ། རྒྱང་གི་ལྷོ་ཡུ། བཤ་མཁེས་ཙ་ཡན་དང་། རྫོ་ལྷོ་ཆུ་ཡུ། ལྷོ་ཡུ་བཅ་
གཅིག་གོ།

Skran can be classified into eleven types: phytobezoar, **lhen skran**, calculi, **rlung gi lheng skran**¹, hematoma, gallstone, embolism, trichobezoar, **srin skran**, cyst and abscess **skran**.

གནས་ནི་སྒྲིང་མཆེན་དྲི་མཆེན་མཆེད་མཁའ། ཁཁྲིས་པ་པོ་ལོང་རྒྱ་མ་སྒྲང་པ་མངའ། །

The locations of *skran* are lungs, heart, diaphragm, liver, spleen, kidneys, gallbladder, stomach, large intestine, small intestine, urinary bladder, and uterus.

སྒྲིགས་མ་མ་བྱའི་ཟས་སྒྲོན་སོ་ཡོང་འབྱུང་། རྒྱུ་སྒྲོན་སོ་པ་རྟོ་སྒྲོན་སོ་པ་སྒྲིང་། རྒྱེད་སྒྲོན་སོ་པ་ཡོང་དང་མངལ་དུ་
གནས། ལྷག་སྒྲོན་སོ་ཡོང་མཆེན་མཆེར་མངལ་དུ་འབྱུང་། ལའིས་སྒྲོན་སྟོད་ལའིས་རྒྱ་མའི་ནང་དུ་གནས། རྩ་སྒྲོན་སོ་
མཁལ་མཆེན་རྩི་རྒྱ་ཤོག་མང་། སྒྲུ་སྒྲོན་སོ་ཡོང་རྒྱ་མ་སྒྲིང་པར་གནས། སྒྲིན་སྒྲོན་སོ་ཡོང་གཉིས་ཀྱི་ནང་དུ་འབྱུང་། རྩ་
སྒྲོན་དེས་མེད་གར་ཡང་འབྱུང་མེད་དེ། སྟོ་སྟེང་མཆེན་པ་རྒྱ་ཡོང་པར་དུ་མང་། རྒྱ་མཁོ་སྒྲོན་ལ་གར་འོང་དེས་པ་མེད་།

Phytobezoar, formed from undigested food, develops in the stomach and large intestine; *lhen skran* in the stomach; calculi in the stomach and urinary bladder; *rlung gi lhing skran* in the stomach, large intestine and uterus; hematoma in the stomach, large intestine, liver, spleen, and uterus; gallstone in the gallbladder and small intestine; embolism commonly in the

channels of the stomach, kidneys, diaphragm, and intestine; trichobezoar in the stomach, large intestine, small intestine, and urinary bladder; and **srin skran** in the stomach and large intestine. Cyst can develop almost everywhere in the body, but more commonly on the surface of the lungs, heart, liver, small intestine, and large intestine. Abscesses **skran** can form anywhere in the body.

མདོར་བསྟུས་ཕྱི་སྐྱུ་ནང་སྐྱུ་བར་སྐྱུ་གསུམ། ཕྱི་སྐྱུ་སྟོང་གི་ཕྱི་དང་ཤ་ལྷགས་བར། བར་སྐྱུ་སྟོང་གི་ནང་ལྗེབས་
དོན་གྱི་ལྷགས། རང་སྐྱུ་དོན་སྟོང་ཀུན་གྱི་གཏིང་ན་གནས། །

The locations of **skran** can be summarized into three types: external, internal and intermediate. External **skran** form on the outer surface of the vessel organs and in the interstitial space of the muscle tissues and skin. Intermediately-located **skran** form on the inner surface of the vessel organs and outer surface of the vital organs. Internal **skran** form deep inside the vital and vessel organs.

གུར་ཚྲིལ་ཁ་ཟས་གྲོང་ཆེལ་སྤང་མ་སྟགས། ཁ་ཁྱུ་རང་སོར་གནས་པས་བེ་སྦྱབས་འདྲིལ། སྟིགས་མ་མ་ཁྱུ་ཟས་གྱི་སྐྱུ་དུ་
འགྱུར། །

In the pathogenesis of **skran**, indigestible foods such as animal fats and spent grain remain undigested in the stomach and large intestine, and lead to accumulation of mucus, which envelopes the undigested matter, resulting in the development of a phytobezoar.

མ་ཁྱུ་ཁྱེན་གྱིས་བད་ཀན་བེ་སྦྱབས་འཕེལ། རྒྱུད་གིས་བསྐྱེལ་བས་ལྟོན་སྐྱུ་ཞེས་བྱར་འགྱུར། །

When mucus, which accumulates due to **ma zhu**, is rolled by **rlung**, it leads to the formation of **lhen skran**.

དྲངས་མ་མ་ཁྱུ་སོ་བར་ཡུན་རིང་གནས། བད་ཀན་གང་བས་རྒྱ་བྱས་རྒྱུད་གིས་བསྐྱོངས། ཡང་ཡང་གཡོགས་ཤིང་སྒ་བར་
སྦྱིན་པ་ནི། དྲངས་མ་མ་ཁྱུ་དོ་སྐྱུ་ཞེས་བྱར་འགྱུར། །

When **dwang ma ma zhu** remains in the stomach for a prolonged period, cold-natured **bad kan** contributes to cause calculi formation and **rlung** rolls the calculi into a mass. This mass hardens on further accretion of unabsorbed food materials and results in 'calculi attributable to **dwang ma mazhu**'.

དྲངས་མ་མ་ཁྱུ་མཆིན་པར་ཁྲག་ངན་རྒྱས། མཆིན་པའི་གཤམ་དུ་ཁྲག་གི་ཟེལ་བ་ཆགས། འཕེལ་ཞིང་རྒྱས་པས་མཆིན་
པའི་ཁྲག་སྐྱུ་འགྱུར། འདྲ་མཆིན་པར་ཁྲགས་པ་མཆིན་པའི་སྐྱུ་ན། །

Dwang ma ma zhu leads to accumulation of unhealthy blood in the liver, thereby forming dewdrops of blood on the inferior portion of the liver. This progressive accumulation of blood

leads to the formation of a liver hematoma. When unhealthy blood accumulates in the spleen, it causes a spleen hematoma.

མཆིན་ཁྲག་པོ་བར་སྤྱང་བས་བད་ཀན་བསྐྱལ། །ཁྲག་བཙས་འདིལ་བས་སྤྱག་པོའི་སྒྲན་དུ་འགྱུར། །དེ་ཉིད་ལོང་ཕྱགས་འདིལ་བ་ལོང་སྒྲན་ཡིན། །

Bad kan smug po rolls into a hematoma when the vitiated blood descends from the liver into the stomach where it is decomposed by *bad kan* and heated by Blood. When this rolls into the large intestine, it results in a colon *skran*.

དེ་བཞིན་རྩུ་མར་སྤྱང་བ་མཁྲིས་པར་འདྲེས། །སྒ་བར་འདིལ་བ་རྩུ་མའི་མཁྲིས་སྒྲན་ཡིན། །

Likewise, vitiated blood that moves down to the small intestine is mixed with bile, and accretion of these components results in the formation of bile stones in the small intestine.

དྭངས་མ་མ་ཞུ་མཆིན་གནས་མཁྲིས་པར་སྤྱང་། །མཁྲིས་པའི་ཚེ་ཆགས་འདིལ་བ་སྒྲོད་མཁྲིས་སྒྲན། །

Dwang ma ma zhu leads to accumulation of unhealthy blood in the liver, and this unhealthy blood descends to the gallbladder, causing accretion of bile component and gallstone formation.

དྭངས་མ་མ་ཞུ་ངན་ཁྲག་རྒྱས་པ་དེ། །མཆིན་ངི་སྒོ་མཐལ་རྩུ་གོག་པོ་བའི་རྩར། །འགྲེམས་པ་ས་གཅིག་འདིལ་བ་རྩ་ཡི་སྒྲན། །མཚོན་ལམ་མཚོན་ཁྲག་འབྱེམས་པའང་དེ་བཞིན་ནོ། །

Embolism occurs when the unhealthy blood formed due to *dwang ma ma zhu* circulates through the blood vessels of the diaphragm, lungs, kidneys, intestinal channels and stomach, and forms a clot that leads to embolism of one of the blood vessels. Likewise, blood that remains stagnant at an incision inflicted by weapons can also cause embolism formation.

དྭངས་མ་མ་ཞུ་སྒྲང་པའི་རྩ་མིག་འགྲེམས། །རྩ་ཡི་དྲོད་ཀྱིས་བཙས་བསྒྲིལ་ནི་ལུས་འགྱུར། །

Calculi in the urinary bladder form when *dwang ma ma zhu* passes through the ureters to the urinary bladder, where it is concentrated and rolled by the heat of urine.

བུད་མེད་སྤ་བཙས་ནད་སྤྱག་མངལ་དུ་འདིལ། །དེ་ཉིད་སྤ་བཙས་མངལ་གྱི་ཁྲག་སྒྲན་ཡིན། །

Uterine hematoma is a postpartum disorder that occurs due to accretion of remnants in the uterus following delivery.

ཕོ་བ་ལོང་དུ་སྒྲིན་བྱ་བྱ་བྱར་འདྲིལ། སྒྲིན་སྒྲན་ཞེས་བྱ་ཕོ་བ་སྒྲང་པའི་ནང་། སྐུ་འཐུམས་འདྲིལ་བས་སྐུ་ཡི་སྒྲན་དུ་
འགྱུར། །

Srin skran is a bolus of entangled **srin** that occurs in the stomach and large intestine.
Trichobezoar is a collection of hair (hairball) that occurs in the stomach and urinary bladder.

དྲངས་མ་མ་ཞུ་ཙུ་མིག་བྱེར་བ་ཡིས། འོན་སྔོན་ལོགས་ལ་ཁུ་སེར་ཕུར་མར་ཆགས། ཁུ་སྒྲན་ཞེས་བྱ་རྒྱག་སྒྲན་རྒྱག་བྱམ་
ཡིན། །

Cyst is a vesicle filled with **chu ser** that occurs on the outer surfaces of the vital and vessel organs due to the spread of **dwang ma ma zhu** into the channels. when the vesicle fills with pus, abscess forms.

ཕོ་ལོང་མངལ་དུ་སྒྲན་གང་རྒྱང་གིས་བསྐྱོད། འཕྱོ་ཐིང་འཕེལ་འབྱི་བྱེད་པ་རྒྱང་གི་སྒྲན། རྒྱང་པའི་རྒྱང་ལས་སྒྲན་དུ་
འགྱུར་བ་མེད། །

The term **rlung skran** does not refer to the mass formed from **rlung**, rather, it refers to any kind of abdominal mass that fluctuates in size and floats in the stomach and large intestine due to the mobile force or **rlung**.

མདོར་བསྐྱུས་སྒྲན་ཀུན་ཚ་གང་གཉིས་སུ་བསྐྱུ། ཁྲག་དང་མཁྲིས་པས་རྒྱ་བྱས་ཚ་བའི་སྒྲན། བད་རྒྱང་གང་བས་རྒྱ་བྱས་
གང་སྒྲན་ཡིན། །

In brief, all **skran** can be summarized into two natures: hot and cold. Hot-natured **skran** are attributable to Blood and **mkhris pa**, whereas cold-natured **skran** are attributable to **bad kan** and **rlung**.

དེ་ཡི་རྟགས་ལ་སྦྱི་དང་བྱེ་བྲག་གཉིས། །

The signs and symptoms of **skran** are classified into two types: general and specific.

སྒྲན་ཀུན་སྦྱི་རྟགས་ཙུ་རྒྱང་ཞན་ཅིང་ཞར། ཁུ་ལ་སྒྲན་ཐིགས་ཉ་མིག་འབྱུང་བ་དང་། གང་ལ་སྒྲན་ཡོད་ཉིང་དུ་དྲིག་པ་
ཆགས། ཁ་ཟས་མི་འཇུག་ཤིང་སྒྲིབ་ཅིང་སྒྲིག། བྱེད་པར་ཤ་རིད་མར་རྩེན་སེངས་སྒྲིག་སྒྲིག། འི་མ་སྒྲི་སྒྲིམ་འཁྱུ་ཡང་
སྤིང་བ་ཡིན། ཤ་སྒྲིམ་ཤེད་རྒྱང་འགངས་དང་གང་རྩེས་ན། དྲག་ཤུལ་ནད་ལྷང་འདི་རྟགས་པལ་ཆེར་འབྱུང་། །

The general signs and symptoms are as follows: weak and unclear pulse; urine bubbles resembling the eyes of a fish; dirt formation on the skin perpendicular to the location of the **skran**; indigestion of food; belching and vomiting on exposure to cold; vomiting, constipation or possible diarrhea, particularly on intake of uncooked meat of frail animals, butter, and **chang** residue; a thin body; weak body strength; pain on a full stomach and cold exposure; and

exacerbation of the condition after strenuous activities. These signs and symptoms appear in most cases of **skran**.

བྱེ་བྲག་སྟེགས་མ་མ་བླ་བས་ཀྱི་སྒྲན། རོ་བ་འཛིང་སྟེག་ཟོས་ཐོག་སྒྲང་ཐབས་ལྡང་། གང་མ་བླ་བའི་བས་དེ་མཆོག་ཏུ་
གཞོན། གདོང་བ་མིག་སྦྱབས་རྒྱང་བོལ་གཡོ་བ་ཡིན། །

Specifically, phytobezoar attributable to **snyig ma ma zhu** causes bloating of the stomach, belching, and abdominal cramps on blood ingestion, exacerbation of the condition on intake of food that previously cased **ma zhu**, and swelling of the face, eyelids, and dorsal parts of the feet.

སྟེན་སྒྲན་རྩི་བའི་སྒན་ཆེ་ཅི་ཟོས་སྒྱུག ། རྒྱན་གང་ཟོས་རྩིས་ན་ཞིང་སྟོགས་ན་བདེ། སྟེག་པ་མི་ཐོན་ཤེད་རྒྱང་འཕེལ་འབྱེ་
མེད། །

Lhen skran is tolerable when pressed, and causes vomiting of all ingested food and pain on exposure to wet conditions, cold conditions, and after eating, with improvement when hungry. There is an absence of belching, weak body strength, and no fluctuation in the size of **skran**.

དྭངས་མའི་རྩི་སྒྲན་དེ་འདྲ་ཤིན་ཏུ་སྤ། །

Calculi formed by accretion of **dwangs ma ma zhu** are extremely hard and show symptoms similar to those of **lhen skran**.

མཆིན་པའི་ཁྲག་སྒྲན་འཕེལ་སྟེན་གཡས་ནས་ཆགས། མིག་སེར་ཁུ་དམར་ཅ་རྒྱུད་ཕྲ་ལ་མགྱོགས། གང་དྲོས་རོ་རྒྱབ་
མཆིན་དྲི་སྒྱག་ཅིང་ན། ། ཤ་མདོག་སྟོ་སྒྲམས་མཆིན་ཤ་སིངས་སྟེག་སྒྱུག ། སྒྲན་རྒྱས་མཁྱིལ་ཡུལ་ཐོགས་ཏེ་མིག་ཁུ་སེར། །

Liver hematoma forms in the upper right abdomen and develops quickly. It causes yellowish sclera, reddish urine, a thin and fast pulse, simultaneous pain in the back and diaphragm caused by exposure to cold and warmth, bluish skin, a thin body, and vomiting of matter resembling *chang* residue on intake of liver meat. When the hematoma becomes large and occupies the location of the gallbladder, it causes yellowish sclera and urine.

མཆེར་པའི་ཁྲག་སྒྲན་དེ་འདྲ་གཡོན་ཏུ་འབྱུང་། ། སྟོ་སྟེག་བས་སྒྲུལ་ལེན་ཡང་ལུ་བ་སྒྱུག ། ཆ་བ་ཤས་རྒྱང་གདོང་བ་སྟོང་
པོར་གཡོ། །

Spleen hematoma forms in the upper left abdomen and causes symptoms similar to those of liver hematoma, as well as abdominal distention, belching, foamy vomiting despite proper digestion, loss of body heat, and uneven swelling of the face.

ཕོ་ལོང་སྐྱུག་པོའི་ཁྲག་སྐན་ཚ་ཞིང་གཟེར། །མནན་ན་འཕར་ཞིང་བསལ་དྲོད་གཉིས་ཀ་གཞོད། །འགྲངས་སྒྲགས་གང་
དང་དྲོས་པ་གང་ཡང་ན། །

Hematoma in the stomach and large intestine resulting from *bad kan smug pa* is pulsatile when palpated and causes a burning sensation and pain. The condition is exacerbated by the use of both cool and warm-natured remedies, as well as on a full stomach or an empty stomach and exposure to either cold or hot conditions.

སྒོད་ཀྱི་མཁྲིས་སྐན་ཤ་མདོག་སྒོ་ལ་སྐམ། །ཟས་ལེན་གྱར་གྱང་ཤེད་བལ་མིག་ཚུ་སེར། །སྒྲིན་ནས་ལུས་ཀུན་ཟ་འཕྲག་བྱེད་
པ་ཡིན། །

Gallstones cause bluish skin, a thin body, loss of physical strength despite proper digestion, and yellowish sclera and urine. Progression of the disorder causes itchiness all over the body.

རྩུ་མའི་མཁྲིས་སྐན་ལུས་སྒྲི་མིག་ཚུ་སེར། །རྩ་གྲིམས་དང་ག་མི་བདེ་ནད་ཟུག་ཆེ། །སྒྲོམ་དང་ཆེ་ལ་བྱི་ཚུ་སྒྲི་བར་མཛོན། །

Bile stones in the small intestine cause heaviness of the body, yellowish sclera and urine, a twisted pulse, loss of appetite, severe aching, extreme thirst, and scanty urination.

ལོང་གི་རྩུང་སྐན་སྒོ་འཁྲོག་སྒྲ་བ་འཁྲ། །མི་བརྟན་འཕོ་འགྱར་འཕལ་འགྲིབ་བྱེད་པ་ཡིན། །

Rlung skran in the large intestine constantly floats and fluctuates in size and causes abdominal distention and rumbling, and foamy diarrhea.

མངལ་སྐན་ཚོགས་པ་རྩུ་ཞབས་ལྷང་དུབ་གཟེར། །འགྲངས་ཚོན་ཞིང་སྐབས་སུ་ཁྲག་ཆེན་འཛོག། །

Uterine hematoma causes intermittent pain in the joints and uterus, pain on a full stomach, and occasional heavy bleeding.

སྐང་པའི་རྩ་སྐན་ཚུ་བགག་ཟུག་གཟེར་ཆེ། །

Calculi in the urinary bladder cause urinary obstruction and severe pain.

སྒོ་བའི་རྩ་སྐན་སྒོ་མང་འགོགས་པ་དཀའ། །སྐད་འཛོར་ཤ་ལུས་སྒོ་སྐམ་ཐོས་རྗེས་སྐྱུག། །

Pulmonary embolism causes excessive coughing, difficult expectoration, hoarseness, bluish skin, thin body, and vomiting after food intake.

མཁལ་མའི་ཙ་སྒན་ཐོག་མར་ན་བྱག་ཁུང་། སྒྲིན་ནས་ལྷར་མངོན་གྱི་སྒྲིན་དགྲུ་དཀའ། རྒྱ་མདོག་དམར་ལ་ལྷས་སྒྲི་
ཁུ་འཐུངས་སྒྱུག།

Renal embolism causes mild pain in the beginning, and after progression, causes prominent swelling, a thin body, difficulty bending backward and forward, reddish urine, heaviness of the body, and vomiting after water intake.

མཆེན་དྲིའི་ཙ་སྒན་ཆོགས་པ་བརྒྱད་པ་ན། དགྲུ་དགྲུ་མི་བདེ་སྒྲིག་ཅིང་སྒྱུག་སྒྲིམ་བྱེད། མཆེན་པ་མཆེན་དྲིའི་གྱོ་ཐོས་
སྒྱུག་པར་འགྱུར། ཙ་སྒན་པལ་ཆེར་རིལ་ཅོམ་ཙ་ཁུ་ཁོ།

Diaphragmatic embolism causes pain at the eight vertebra, difficulty bending backward and forward, belching, nausea, and vomiting after ingestion of liver and diaphragm meats. Most emboli are similar in size to sheep droppings, and urine and pulse examination shows signs of a hot disorder.

སྒྲིན་སྒྲིན་འདྲིལ་དུས་བྱག་ཆེ་ཞི་དུས་བདེ།

Srin skran in an aggregated state causes severe pain, which is relieved whet *srin skran* is dispersed.

སྒྱ་སྒྲིན་གང་དུ་བྱུང་སར་གནས་རྟགས་སྟོན།

Trichobezoar reveals the signs of the area where it is located.

སྟིང་གི་ཁུ་སྒྲིན་བང་ལ་སྒྲིན་ཐོར་འོང་། ཤེས་པ་རྒྱུ་ཅིང་སྒྱུ་ཁུ་སྟོན་པ་འཇ། ཁྲོ་ཆོག་སེམས་རྒྱུ་ཁུ་ཆོན་འཆོད་སྒྲིམ་
བྱེད། ཁུ་སྒྲིན་པལ་ཆེར་མིག་སྒྲིབས་རྒྱང་བོལ་གཡོ། རྩོ་བོ་སྒྲིམ་ཐེར་བྱག་ཁུང་རྩི་བ་བཟོད།

Cardiac cyst causes acne on the chest, mental agitation, insanity of anger, mental aggression, and an impression of the heart being boiled in hot water. Most cysts are hard in nature and cause swelling of the eyelids and dorsal parts of the feet. Mild, tolerable pain is elicited when the cyst is pressed.

ནག་སྒྲིན་རེག་ན་བཅེ་ལ་མནན་མི་བཟོད། ཙ་ཁུ་ཕྱི་ཡུལ་ཁུང་བད་ཆ་བ་སྒྲི།

Abscess when palpated causes irritation and tenderness. The features of pulse, urine, and external body temperature are indicative of a mild hot disorder.

དེ་ལྟར་སྐྱོན་ན་མས་པལ་ཆེར་སྒྲོ་སྒྲོང་ལ། ལངས་བྱ་བ་གན་རྒྱལ་བྱར་ལ་གནས་ཏེ་སྒྲོང་། བར་གནས་སྤྱི་འདྲིལ་ལག་འོག་
བབྱང་བར་ལུས། བྱིན་གནས་པ་དངོས་སྤྱི་གསལ་བར་སྒྲོན། གཏིང་ན་གནས་ན་རྟགས་ལ་ནད་ངོས་བབྱང་། སྐྱོ་མཆིན་
མཆེར་སྐྱོན་གསང་སར་གཟེར་བ་ཡིན། །

Most of these **skran** can be palpated when the patient is made to stand or lie down in a prone, supine, or lateral position on an empty stomach. Intermediately-located *skran* are firm, accreted, and palpable. Externally-located *skran* are conspicuously visible. Internally-located *skran* can be diagnosed based on their signs and symptoms. **Skran** of the lung, liver and spleen cause shart pain at their respective points.

མདོར་བསྟུས་ཆ་སྐྱོན་ཙ་མུ་ཕྱི་ཡུལ་ཆ། གནས་དེར་འཕེལ་སྐྱོན་ཆ་ཞིང་མནན་ན་འཕར། །ཁ་ཟས་བྲོད་བཅུད་མི་འཕྲོད་
བསིལ་བ་འཕྲོད། དེ་ལས་གོ་ཚྭ་གང་བའི་སྐྱོན་དུ་བརྟག་བྱས་ཆེ་སྒྱུག་ཅིང་བྱངས་གསུམ་ཤོར་ན་སྤང་། སྒྲོབས་ཐུན་
བྱས་མེད་ཟས་ཚུད་འཆོ་བས་བཅོས། །

In brief, in a hot-natured **skran**, the characteristics of the pulse, urine and external parts of the body indicate a hot disorder. In its location, the tumor grows quickly, and is hot and pulsatile when pressed. Intake of warm-natured and nutritious food is harmful, whereas cool-natured food is helpful. **Skran** with signs and symptoms contrary to the above are diagnosed as cold-natured *skran*. Avoid treatment if a tumor causes severe pain, vomiting, and depletion of the three vital sustainers. Provide treatment to those with substantial body strength, an absence of pain, and a good appetite, as they will survive.

བཅོས་པའི་ཐབས་ལ་སྤྱི་དང་བྱེ་བྲག་གཉིས། སྤྱི་ལ་བཅོས་ཐབས་སྤྱན་དམུང་ཟས་སྤྱོད་བཞི། །ཆ་སྐྱོན་གང་སྐྱོན་ཕྱི་ནང་
བར་གསུམ་སྤྱར། །

The treatment methods are of two types: general and specific. The general treatment method involves four approaches: medicine, external therapy, diet and lifestyle. Apply these methods to treat hot-natured and cold-natured **skran** based on each of three locations: external, internal and intermediate.

དང་པོ་ནད་ན་གནས་པའི་ཆ་སྐྱོན་ལ། ཏིག་ཏྱ་གསེར་གྱི་མེ་ཏྲོག་དུག་མོ་ལྷུང་། བསིལ་གསུམ་བྲག་ལྷན་རྩ་རྟ་བི་བི་
ལིང་། ཆ་ལ་འགྲོན་ཐལ་ཨ་རུ་ར་དང་ནི། རྩིང་ཞི་དུག་པོར་བདུལ་བའི་ཐལ་བ་དང་། རྩིང་རོས་ཏྲིང་ལེན་དུ་ལེས་ཐལ་
བ་ན་མས། །ཀ་ར་སྤྱར་བཏང་གང་ཉེའི་ཙ་ལ་གཏར། །ཙ་ལྟོ་གང་རིགས་སྤངས་ལ་ཚུ་ལུམས་བྱ། །

First, for treatment of hot-natured internal **skran**, administer a compound prepared from **tig ta**, **gser gyi me tog**, **dug mo nyung**, **bsil gsum** (three cool medicines), **brag zhun**, **ru rta**, **pi pi ling**, **tsha la**, **'gron thal**, **a ru ra**, **cong zhi**, **ldong ros**, **hong len**, **da lis** all mixed with **ka ra** (white sugar). Venesection the nearest related vein, evacuate the disorder appropriately with channel cleansing or purgation, and perform a medicinal bath.

བར་གནས་ཚ་སྒྲན་བཟང་དྲུག་ཨ་རུ་ར། ཚན་དན་དཀར་དམར་ལྷན་པོ་དང་དཀར། ཏིག་ཏྱ་གསེར་གྱི་མེ་ཏྱིག་དྲུག་མོ་ཉུང་། རྩ་རྩ་ཚ་ལ་རྒྱམ་ཚ་པི་པི་ལིང་། སྒྲིས་དཀར་སེང་ལྷེང་མུ་བེ་བསེ་རྩ་དང་། ཏྱ་མིག་བཅའ་མ་གཅན་གཟན་རྩས་པ་དང་། གཡལ་གྱི་རྩ་དང་རྩས་པ་སེར་ཚམ་བསྐྱེ། ཚིང་ཞི་རྩ་དང་ལྷུ་ཀ་ར་སྒྲར་ལ་བཏང་། གཏར་སྒྲིངས་ལྷ་ལྷམས་གོང་བཞིན་ཤེས་པར་བྱ། །

For the treatment of intermediately-located *skran* of a hot nature, administer a compound prepared from *bzang drug* (six superlative medicines), *a ru ra*, *tsan dan dkar po*, *tsan dan dmar po*, *utpal*, *bong nga dkar po*, *tig ta*, *gser gyi me tog*, *dug mo nyung*, *ru rta*, *tsha la*, *rgyam tshwa*, *pi pi ling*, *spos dkar*, *seng ldeng*, *mu zi*, *bse ru*, withered horse hooves, bones from wild carnivores, slightly burnt horns and bones from wild yaks, *cong zhi rgod btul* mixed with *ka ra* (white sugar). Perform venesection, evacuation, and a medicinal bath, in the same way as described above.

བྱི་ཡི་ཚ་སྒྲན་མཁན་པ་སྒྲང་ཚར་སྒྱ། བྱེ་ཚ་འལ་མོ་གོ་སྒྲོད་བྱི་བའི་བྱུན། སྒྲངས་ལྷམས་བྱས་པས་པལ་ཆེར་རྒྱག་དུ་འགྱུར། མ་ཁྲུགས་གོང་ལྷར་སྒྲན་དབྱང་ཚྱལ་བས་སྒྲང་། ཚ་སྒྲར་རྒྱབ་ལ་འབྲས་ལྷར་རུལ་གཅོད་སྒྲར། ཡང་ན་བྱི་ཤང་དཀར་མོ་གོ་བྱི་མཚལ། བྱེ་ཚ་སྒྲ་ཅི་སྒྲང་རྩོད་རིང་བྱ་གཞུག། ཚ་བ་མི་ཚར་ལྷ་སྒྲར་བྱང་ན་ཐེབས། ལྷང་པ་བྱུགས་ལ་ཤོག་བྱས་ཁ་བཀའ་བཞག། ཤོ་བར་ཟན་དོན་དུགས་ཀྱིས་བག་རེ་བདུག།

For the treatment of hot-natured external *skran*, have the patient take a medicinal bath prepared from an infusion of *mkhan pa*, *sbyang tsher rtsa*, *lce tsha*, *'ol mo se*, *go snyod* and mouse droppings. This treatment mainly helps *skran* to suppurate. If it fails, evacuate the disorder using the above-mentioned medicine and external therapies appropriately. Apply a heated *thur ma* (a surgical instrument) and administer a medicinal compound to remove necrotic tissue in the same manner as for *'bras*. Or insert a suppository into the wound, using *byi shang dkar mo*, *go bye*, *mtshal*, *ze tshwa*, *gla rtsi* and unprocessed *sbrang rtsi*. Formation of blisters without causing a burning sensation indicates that the treatment is successful. In addition, apply *mi(?)* on the wound, maintaining it covered with paper. Place a warm dough compress on the stomach.

དེ་རྒྱམས་ཟས་སྒྲོད་རི་དྲགས་ལྷག་ཤ་གསར། བ་མཚོའི་ཞོ་དར་མར་གསར་ལ་སོགས་པ། བསེལ་ཡང་བསྐྱེན་ཞིང་རུལ་སྒྲར་འབྱུང་ཀྱང་སྒྲོ། གང་དང་དྲག་ཤུལ་མེ་ཉིས་གདུངས་པ་སྒྲང་། །

As these *skran* are hot in nature, recommend cool and lifht-natured food such as meat from wild herbivores, fresh mutton, fresh curd, fresh buttermilk, and cow and *zho* butter. Avoid intake of rotten or sour and fermented foods, indigestible foods such as raw vegetables and cold diet, and indulgence in strenuous activities and overexposure to fire and the sun.

ཟབས་སུ་ཞུགས་པའི་གང་སྒྲན་བཅོས་པ་ནི། ཐང་ཤིང་དུར་བྱིད་དཔྱ་ཡ་བཟ། ཚ་བ་ལྷ་དང་ཚ་སྒྲ་རྒྱམ་པ་ལ། ས་རྩི་ཀ་དང་པ་ཏྱ་འབྲས་བྱ་གསུམ། རྩ་རྩ་དང་ནི་བེ་ར་དཀར་ནག་གཉིས། རྩོང་ལེན་བྱེ་མ་ཏིལ་མར་ཞག་དང་ཞོ། མར་གྱིས་སྒྲར་ལ་རྩ་མ་ཁ་སྒྲར་བསྐྱེ། དེ་ཉིད་རྒྱལ་པོ་རྩོད་མ་ཁ་དང་སྒྲར། སེ་འབྲུ་བརྒྱད་དང་ནང་ལུབ་ལྷག་པ་སྒྲང་། དེ་ཡིས་

བྱོད་སྒྱེད་དང་ག་འབྱེད་པར་བྱེད། །དེ་རྗེས་རྒྱུ་ཚ་ཚ་ལ་ལ་ལ་ལ་ལ། །ཚ་བ་ལྷ་དང་ཨ་ལུའི་ཐལ་སྒྲན་སྒྱུར། །བྱ་ཚོད་གོ་བོ་
སྒྱུར་བྱན་པོ་བ་དང་། །བྱི་ར་ནག་པོ་ཁ་ཅ་ཚབས་ཅ་ཚ། །ཚ་བ་གསུམ་དང་སྒྱུར་ལ་ལྷག་པ་སྒྱུར། །ཡང་ན་བྱ་བྱེད་ཆེ་ཆུང་
ཐལ་སྒྲན་སྒྱུར། །མི་འབྱུ་བཞི་དང་ནང་ལུབ་ལྷག་པ་སྒྱུར། །དེ་ཡིས་བྱོད་སྒྱེད་དང་ག་འབྱེད་པ་དང་། །བྲང་སྒྲན་མ་ལུས་
ཐལ་བར་སྒྲོག་པར་བྱེད། །ཞིག་ནས་སྒྱིར་མངོན་ལུག་ཆེ་ཆ་ཆ་ཚ། །གཙོད་བྱེད་བཤལ་གྱིས་སྒྱུངས་རྗེས་མེ་ཡིས་བསྟེག། །

For the treatment of cold-natured internal *skran*, knead powder of *thang sgng*, *dur byid*, *danda*, *ya baksha ra*, *tshwa ba lnga* (the five hot medicines), *tshwa sna rnas ba lnga* (the five types of salts), *sa rdzi ka*, *pa tra*, *'bras bu gsum* (three miribalan fruits), *ru rta*, *zi ra dkar po*, *zira nag po* (two “zira”) and *hong len*, with sesame oil, bone fats and marrow, curd and butter. Burn it in a clay pot with a proper lid, and then, mix this king-like ash compound with *rGod ma kha* compound. Administer this mixed compound in the morning and *Se 'bru brgyad* compound in the evening or vice versa. This treatment promotes body heat and appetite. Thereafter, administer a medicinal ash compound prepared from *rgyam tshwa*, *tsha la*, *la la phud*, *tsha ba lnga* (five hot medicines) and *a ru ra*, and alternate it with a compound prepared from the excrement and guts of vulture, lammergeier and wolf, *zi ra nag po*, *kha ru tshwa*, and *tshwa ba gsum* (three hot medicines). Or, mix *Za byid tse* and *Za byid cheng thal sman* compound with the above ash compound and administer it in the morning while administering *Se 'bru bshi* compound and administer it in the evening or vice versa. This promotes body heat as well as appetite, and dissolves all types of cold-natured *skran*. On dissolution, *skran* becomes soft and causes sharp pain. Pulse and urine examinations show signs of a hot-natured disorder, perform purgation and then, moxibution.

བར་གནས་བྲང་སྒྲན་སྒྱིན་ཤིང་འབྲས་བྱ་གསུམ། །ཚ་སྒྲ་ཚོགས་ཚད་མེ་འབྱུ་པེ་པེ་ལིང་། །བཟང་པོ་གསུམ་དང་ཚ་ལ་སྒྲོས་
དཀར་དང་། །རྒྱར་བྱེད་སྒྲ་ཡི་ཚ་གསུམ་ཚོད་གཡག་ར། །བྱེ་མ་ཚང་སྒྲས་སྒྲ་དར་ལུས་ལྷན་བསྟེག། །ཐལ་བ་བྱ་རམ་སྒྱུར་བ་
ཆུ་སྒོལ་དབུལ། །ཞིག་ནས་སྒྱིངས་བཏང་མ་ཞིག་སྒྱར་མ་བཟེག། །སྒྱར་རྗེས་སྒྲན་རོ་བཤལ་གྱིས་སྒྱུང་བར་བྱ། །བྲང་དང་
རྩིབ་ལོགས་སྒྲན་ཐག་གང་གཟེར་དང་། །སྒྲལ་མིག་གང་ལ་བབ་པའི་ཚོགས་གསང་བསྟེག། །

For the treatment of intermediately-located *skran* of a cold nature, knead powder made from *sgron shing*, *'bras bug sum* (three myrobalan fruits), *tshwa sna* (assorted salts), *se 'bru*, *pi pi ling*, *bzang po gsum* (three superlative medicines), *tsha la*, *spas dkar*, *dur byid*, *tsha gsum* (three hot herbs), and horn from a wild yak together with *chang*, and burn it in an airtight iron pan. Mix this ash compound with bu ram (jaggery) and administer it with boiled water. If this medicine disintegrates *skran*, perform evacuation. However, if the medicine fails to disintegrate *skran*, apply *thur ma* (a surgical instrument) and perform purgation to evacuate the tumor remnants. Apply moxibution on the areas of pain nearest to the *skran*, such as the chest, ribcage, *sbrul mig* (a moxibution point located one tshon from the point of xiphoid process and the two lateral sides), and the vertebral points, in accordance with the location of the disorder.

བྱེ་ཡི་བྲང་སྒྲན་སྒྱུ་འཚོས་དུགས་བྱས་ལ། །སྒྱིར་གྱུར་བུམ་པ་ཚད་ལྷན་མེ་བཙའ་བྱ། །ཐེངས་འགའ་བསྟེན་པས་འཇུ་ཞིང་
བྱེ་ཅ་འདྲེན། །འབྱར་ན་འཇག་གིས་མཐའ་ནས་བཟུམས་ལ་བཙོར། །གཙོགས་བྱས་དྲས་ལ་སྒྲན་དབྱུང་མ་ལྷར་གསོ། །དུམ་
ཡུངས་ཀར་བར་མ་ཏིལ་སྒྱུར་བྱག། །མ་འདྲོངས་ཚ་སྒྱར་རྒྱབ་ལ་འབྲས་ལྷར་བཙོས། །

For the treatment of cold-natured external *skran*, perform oil therapy and apply compresses. When *skran* softens, perform the cupping therapy using standard-sized equipment several times to disintegrate and drain out the tumor remnants. When *skran* protrudes, tie a thread around it and squeeze it. Cut this *skran* off with a lancet, and treat it like a wound. Apply *danda*, *yungs kar* and *zar ma* mixed with sesame oil. If the above treatment does not help, apply a heated *thur ma* (a surgical instrument) and treat it in the same manner as for *'bras*.

དེ་ན་མས་ཟས་སྦྱོང་ལྷག་དང་གཡག་ཤོད་དང་། གཅན་གཟན་གོང་སྟེག་བྱིས་བྱ་བྱེད་ཀྱི་ཤ་ཤིང་ཆན་སྦྱོང་བཅས་ཟན་
 རྩོན་ལྷན་མར་བསྟེན། ཆང་གི་དྲངས་མ་སྒྲ་ཆུ་བསྐྱེལ་བ་བཏུང་། བཅུད་མེད་འཇུ་དཀའ་བསེལ་སྟོགས་ཐམས་ཅད་
 སྤང་། བཅག་དང་ཚྱུ་ལ་བ་སྦྱ་དུགས་རྩི་ཡི་མཉེ།

As these *skran* are cold in nature, recommend foods such as a meat from sheep, wild yak, wild carnivores, Tibetan snowcock, partridge, hen, and birds, as well as cooked rice sprinkled with condiments, warm cooked dough, clarified butter, fresh *chang*, and boiled *sga* infusion. Avoid intake of innutritious and indigestible foods and all types of cool-natured diets. Recommend exercise and other activities, use pelt compresses, and knead *skran* with a stone.

བྱེ་བྲག་བཅས་ཐབས་སྤྱིང་གི་ཆུ་སྒྲན་ལ། བསེ་བྱ་དྲོམ་མཁྲིས་རྩི་ཁངས་ཐལ་དང་། ཤ་རུ་རུར་ཐོད་འགོན་ཐལ་སྤང་
 སྦྱར་བཏང་། དེས་མ་སྐྱེམས་ན་དེ་སྟེང་དཔུལ་ཆུ་དང་། ལྟར་བྱ་དབྱི་མོང་ལ་འཁར་བསྒྲན་བ་ཡི། རིལ་བྱ་བྲས་ལ་སྟིང་
 ཆུ་བསྐྱེལ་བར་བྱ། དེས་ཀྱང་མ་སྐྱེམས་སྟིང་ཆུ་སྦྱར་མས་གཙག་།

Specifically, for the treatment of cardiac cyst, administer a compound prepared from *bse ru* (rhinoceros horn), *dom mkhris* (bear bile), *dza ti*, *zangs thal* (copper ash), *sha ru* (deer horn), *dur thod*, *'gron thal* (cowry ash), and *sbrang rtsi* (honey). If this treatment fails to dry *skran*, administer pills prepared by adding *ngul chu* (detoxified mercury), *star bu*, *dbyi mong* and *la 'khar* to the above compound to dry the cardiac cyst. If this treatment also fails, drain the fluid from the heart with *thur ma* (a surgical instrument).

སྟོ་མིག་ཅ་སྒྲན་ཐོག་མར་ཆུ་ལུམས་བྱ། དེ་ནས་ལྟར་བྱ་སྦྱ་བྱ་བེ་བེ་ཡིང་། རུ་རྟ་ཤིང་མངར་བྱལ་རྟོག་སྤང་སྦྱར་
 བཏང་། ལྟར་བྱ་བྱལ་རྟོག་སྦྱ་བྱ་ར་དང་སྤང་། རིལ་བྱ་སྦྱར་བས་སྟོ་སྒྲན་འཛོམས་བ་ཡིན།

For the treatment of pulmonary embolism, have the patient bathe in a natural hot spring, and then administer a compound prepared from *star bu*, *skyu ru ra*, *pi pi ling*, *ru rta*, *shing mngar*, *bul tog* and *sbrang rtsi* (honey); or have the patient chew pills prepared from *star bu*, *bul tog*, *skyu ru ra*, and *sbrang rtsi* (honey) to dissolve pulmonary embolism.

མཆིན་པའི་ཁྲག་སྒྲན་ཅ་སྒྲན་སྦྱར་བས་གཏུལ། ཡང་ན་གྲུ་ཀམ་ཅུ་གང་ལྷན་ཏིག་ཏུ་བྲག་ལྷན་རུ་རྟ་དྲོམ་མཁྲིས་བ་
 ཤ་ཀ་ཀྱི་ལྷེ་མཚལ་དཀར་གྱི་སྦྱར་བ་དང་སེ་འབྱུ་ལྷག་པ་སྤང། ཡང་ན་སེ་ཤོད་འབྲས་བྱ་བྲག་ལྷན་དང་། ཚན་དན་གྲུ་
 ཀམ་ཆང་སྦྱར་ཁག་གསུམ་མནན། ཡངས་ནས་བྱ་རམ་སྦྱར་བའི་ལྷེ་གུ་བཏང་། མཆིན་ཁྲག་རྒྱས་དང་མཆིན་སྒྲན་འཇུ་

ཁིང་སྒྲིམ། རྩ་ཐུང་སྒྲིང་ཀ་མང་གཏར་ཁུང་དུ་དབྱུང་། ཁྲོ་བ་སྦྱོར་བྱེད་བྱ་ལུག་(གུར་གུམ་ཅུ་གང་ཨ་རུ་ཏིག་ཏེ་དྲོ་མ་མཁེས་པེ་ལེང་)བདུན་པ་དང་། ལྷག་པ་སྦྱང་དེ་ཕྱི་རྗེས་བཤལ་གྱིས་སྦྱང་། །

For the treatment of **khrag skran** liver hematoma, dissolve it with the common compound used to treat embolism. Or administer a compound prepared from **gur gum**, **cu gang**, **utpal**, **tig ta**, **brag zhun**, **ru rta**, **dom mkhris** (bear bile), **ba sha ka**, **kyi lce**, **mtshal dkar**, and alternate with **Se 'bru** compound. Or mix **se rgod** fruits, **brag zhun**, **tsan dan**, **gur kum** with **chang**, and keep it for three days to ferment. Thereafter, mix it with **bu ram** (jaggery) and administer it in the form of medicinal paste. These help to dissolve and dry proliferated blood and hematoma in the liver. Thereafter, venesect **ru thung** and **snod ka** several times while drawing out a small amount of blood. As there is a possibility to develop fever, administer the above compound and **Brag zhun** compound comprised from **brag zhun**, **gur kum**, **cu gang**, **a ru ra**, **tig ta**, and **pi pi ling**, alternately, followed by purgation as post-therapy care.

མཆེར་སྦྱོན་དེ་འདྲའི་རྗེས་ལ་མེ་ཡིས་བསྐྱེད། །

For the treatment of spleen hematoma, venesect veins related to the spleen and perform moxibustion.

མཁལ་ཆེལ་ཅུ་སྦྱོན་དང་པོ་ཆུ་ལུམས་བྱ། རྩལ་ཆུང་སྦྱི་དང་བདེར་སོང་བྱིན་ལོང་གཏར། སྦྱིང་མེད་བྱ་བ་ཏ་བོའི་ལུམས་བྱས་ཏེ། རྩལ་དུ་བཀྱག་ལ་མེ་ཡིས་ཕྱི་རྗེས་བཅད། ཁ་ཁྱགས་ཆད་པ་སྦྱངས་ལ་ཐུར་མས་བཅོས། །

For the treatment of kidney **skran** (pararenal fat, embolism), first, have the patient bathe in a natural hot spring. When the related pain lessens, the embolism softens, and the patient feels better, venesect **byin** and **long rtsa**. If the condition does not improve, prepare a medicinal bath from **ha bo** for suppurating embolus, and thereafter, perform moxibustion as post-therapy care. If the embolism does not suppurate, evacuate the fever, and treat with **thur ma** (a surgical instrument).

མ་ཁྱའི་ཟས་སྦྱོན་ཁྱེན་སྦྱོན་རྩི་སྦྱོན་ལ། གསར་པའི་དུས་ན་རྩི་ཡིས་མཉེ་བར་བྱ། རྒྱུ་ཚ་ལ་ལ་ཐུང་དང་ཨ་ཟ་མོ། བི་པེ་ལེང་དང་དྲོང་ག་ཆ་རེ་བསྦྱང། ཨ་རུ་གུན་མཉམ་ཕྱི་མ་མེ་དང་འདྲ། མ་ཁྱ་བད་རྒྱང་གང་སྦྱོན་འཛོམས་པར་བྱེད། བི་པེ་ཨ་རུ་བཅུ་འཇུར་པོ་འཁོན་བདུན། རྩ་གང་གུར་གུམ་ཆ་བ་ནམ་པ་ལ། ཆེ་ལྷ་ལྷ་དང་རྒྱ་ཆེ་བྱི་ཡུ། ཐལ་སྦྱོན་ཞོ་གསུམ་དེ་རྒྱས་འདམ་བཏགས་བྱ། རིལ་བྱ་བྱས་བཞེན་རྒྱུ་ཚ་སུམ་ཐང་བཏང་། རྩི་ཡང་ཐལ་བར་འཇུར་སྦྱིང་སྦྱོན་ཅི་སྒྲིམ། ཆེ་བསྐྱེདས་ཟེ་ཆེ་གོ་ཐལ་སྦྱོར་བ་ཡང་། མན་ངག་ལུན་ན་སྦྱོན་བཤེག་སྦྱོན་མཆོག་ཡིན། ཞིག་པའི་སྦྱོན་རོ་གཅོད་བྱེད་བཤལ་བྱས་ལ། ཁ་ཞིག་ཐུར་མའི་རྗེས་ལ་སྦྱར་ཡང་སྦྱང་། །

For the treatment of phytobezoar, **lhen skran**, and calculi attributable to indigestion, at the initial stage of this disorders, knead a mass with a stone. Prepare a medicinal powder from **rgyam tshwa**, **la la phud**, **a dza mo**, with addition of **pi pi ling** and **dong gra** – each in a successively increasing quantity – and **a ru ra** at an amount equal to the total quantity. This compound is endowed with fire-like effects and eliminates **ma zhu** and cold-natured **skran**

caused by **bad kan** and **rlung**. Administer pills prepared by kneading **bi sha**, **a ru ra** at tenfold the quantity of **bi sha**, seven “male” cowries, **cu gang**, **gur kum**, **tsha ba rnam pa lnga** (the five hot medicines), **tshwa sna lnga** (the five types of salts), **rgya tshwa**, **pri yang ku**, and three **sho** of the sharp ash compound with urine, and then **rGyam tshwa sum thang** compound. As these compounds can even break stones into dust particles, they can dissolve **skran** with no trace of doubt. A compound prepared from **tshwa** (burnt salt), **ze tshwa**, and **go thal** (ashes of lammergeier droppings) as per the standart instructions is the best medicine to disintegrate **skran**. If **skran** has dissolved, evacuate the remnants with purgation, and if not, apply **thur ma** (a surgical instrument) and perform purgation again.

སྒོ་དྲུག་གི་མཁྱིམ་སྒྲན་ཆོ་སྒོན་ལས་ནད་ཡིན། །འོན་ཀྱང་གསར་དུས་བྱམས་པས་འབད་དེ་གསོ། །མི་དང་པག་བྱན་ལུས་
ལྷན་བསྐྱེགས་ཐལ་བ། །ཆོ་ལ་དོམ་མཁྱིམ་ཀ་ར་པི་པི་ལིང་། །སེ་འབྲུ་ལྷ་དང་ནད་ལུས་ལྷན་པ་སྤྲད། །ཁུ་སྒོ་ལ་འཕུལ་བས་
སྒྲན་དེ་འཇུ་ཞིང་སྒྲིམ། །གཏར་དྲངས་རྩེས་ལ་ཁུ་ལུམས་སྤྱོདས་ཀྱིས་བཅོས། །

Even though gallstone is considered attributable to past karmic actions, treat the disorder diligently and with loving kindness at the initial stage. Prepare a compound by adding **tsha la**, **dom mkhris** (bear bile), **ka ra** (white sugar) and **pi pi ling** to ashes obtained by burning **mi** and **phag** (pig) excrement in an airtight container. Administer this compound with boiled water in the morning and **Se 'bru lnga pa** compound with boiled water in the evening, or vice versa. This helps to dissolve and dry **skran**. Drain out the disorder with venesection, and then, treat it with a natural hot spring bath and purgation.

ཁུ་མའི་མཁྱིམ་སྒྲན་ཆོ་ལ་དོམ་མཁྱིམ་དང་། །རྟིང་ལེན་ཀར་སྤྱར་བྱ་མཐའ་དུགས་ཀྱིས་བདུག །དེ་རྩེས་མན་ངག་བཤལ་
(དུར་བྱིད་ཆོ་ལ་དོམ་མཁྱིམ་རྟིང་ལེན་)གྱིས་ཁོང་ནས་དབྱུང་། །ཡང་ན་ཏིག་ཏ་བརྒྱད་ཀྱིས་བདུལ་རྩེས་སྤྱང་། །

For the treatment of intestinal bile stones, administer a compound prepared from **tsha la**, **dom mkhris** (bear bile), **hong len**, and **ka ra** (white sugar), and use a **Zhu mkhan** compress. Therafter, expel the stone with purgation made from **dur byed**, **thsha la**, **dom mkhris** (bear bile) and **hong len** as per the standard instructions. Or administer **Tig ta brgyad pa** compound to dissolve and evacuate the stones.

ཕོ་བ་ལོང་དུ་སྤྱུག་པོའི་ཁྲག་སྒྲན་ཆགས། །སྤར་བྱ་མ་ལུ་བྱ་བྱ་རྒྱུ་ཚ་བཞི། །བྱར་དཀར་སྤྱར་བ་ཁུ་སྒོ་ལ་འཕུལ་ལ་
བདང་། །ཁུ་བ་ཏ་བོ་ཚ་བདེ་དུགས་ཀྱིས་བདུག །དོམ་མཁྱིམ་རྟིང་ལེན་དུར་བྱིད་ཆོ་ལས་སྤྱང་། །ཡང་ན་ཆོ་བསྐྱེགས་སེ་
འབྲུ་ལྷ་བ་གཉིས། །ལྷན་སྤྲད་ཞིག་ནས་དུག་པོའི་བཤལ་གྱིས་སྤྱངས། །བྱངས་ངན་འཇམ་རྩེ་ནི་ཏ་ཏ་སྤྱེལ་དང་། །

For the treatment of hematoma in the stomach and large intestine resulting from **bad kan smug po**, administer a compound prepared from **star bu**, **ma nu**, **'u su**, **rGyam tshwa bzhi pa** compound, **bur dkar** with boiled water. Use compresses of **chu ba** and **ha bo** sprinkled with salt. Evacuate the disorder with a compound prepared from **dom mkhris** (bear bile), **hong len**, **dur byid** and **tsha la**. Or administer **Tshwa bsregs** compound and **Se 'bru lnga pa** compound alternatively. When **skran** dissolves, evacuate it with a strong purgative compound. In patients with a weak body, perform mild enema and strong enema alternately.

ལྷུང་གི་ལྷིང་སྐྱོན་སྒྲིག་སྒྱུ་ལྷན་མར་དང་། ལུ་རམ་སྐྱར་བ་བཟའ་ཁིང་འཇམ་ཅིང་བཏང་། དེ་ལོག་ཤིང་ཀུན་སེའ་བྱ་ཆ་
 བ་ལྷ། མ་རུ་ལྷམ་ཆ་ཅེས་ཅན་ལ་ཅན་ཅི་ར་གོ་སྟོང་འུ་ལ་ལ་ལུད། ལྷག་སྒྲིལ་ལྷར་བྱ་དག་ལྷར་བ་དཀར། ལུལ་
 ཏྲིག་བྱི་ཅུག་ཞོ་དང་མར་ལ་བཅོ། རྩོན་མོར་བཞེན་རྩེ་མེ་ཡིས་འཇོམས་པ་ཡིན། སྒྲིག་སྐྱུ་ལྷང་བཞི་ལྷ་བོ་བཟུང་འཇུར་
 བསྒྲེལ། ལྷ་བསྐྱས་འོ་མ་ལས་འཇུངས་ལྷང་སྐྱོན་འཇོམས། ལྷང་རིམས་བི་ཤ་ཅི་སྒྲིགས་ལྷང་ཀུན་སེལ། ཤིང་ཀུན་བྱ་དག་
 ཅན་ཏྲ་ལ་ཅན་ཏྲིང་ག་མ་རུ་ལ་ལ་ལུད། དེ་རྩི་དུར་བྱིད་བྱེ་མས་ལྷང་སྐྱོན་སྐྱོང་། །

For the treatment of *rlung gi lheng skran*, administer *sGog skya'i sman mar* (medicinal butter) mixed with *bu ram* (jaggery) and perform a mild enema. Thereafter, prepare a compound by boiling the following ingredients in curd and then in butter: *shing kun*, *se 'bru*, *tshwa ba lnga* (five hot medicines), *ma nu*, *rgyam tshwa*, *tsabs ru tshwa*, *kha ru tshwa*, *zi ra*, *go snyod*, *'u su*, *la la phud*, *sug smel*, *star bu*, *shu dag*, *zur pa dkar*, *bul tog*, *bye rug*. Administer it warm, and thereafter, apply moxibustion to eliminate the disorder. Boil four *srang* of *sgog skya* in water at eight times the quantity of *sgog skya* and subsequently, boil it in milk. This pacifies *rlung skran* and all types of *rlung* disorders, such as *rim s rlung* disease and *bi sha tse*. A medicinal powder prepared from *shing kun*, *shu dag*, *ru rta*, *kha ru tshwa*, *dong gra*, *a ru ra*, *ma nu*, *la la phud*, *danda* and *dur byid* helps to evacuate *rlung skran*.

སྐྱོན་སྐྱོན་ལྷ་ཆ་དྲིང་ག་བྱི་ཏང་ག་ ལུར་ཐལ་ ལུ་རམ་རིལ་བྱས་ནང་ནས་བཤིག་ ཏྲི་སྐངས་ ལུར་མོ་སྒྲིག་སྐྱུ་སྐྱུ་དུགས་
 བདུག་ ཁྱིག་དཀར་སྒྲིག་སྐྱུ་ལྷན་མར་སྐྱོན་སྐྱོན་ལྷན། བཟའ་ཁིང་འཇམ་ཅིང་བཏང་བྱ་ཁྱིག་ན་འཇོ། །

For the treatment of *srin skran*, administer pills prepared from *rgya tshwa*, *dong gra*, *byi tang ga*, *phur thal*, with *bu ram* (jaggery) to disperse *srin skran* and use compresses made from horse droppings, *phur mong*, *sgog skya*, and *spru ma*. If this treatment fails to help, administer *sGog skya'i sman mar* (medicinal butter) with addition of *srin* medicines and perform a mild enema. Dispersion of the disorder indicates survival.

མངལ་སྐྱོན་བྱ་བ་བྱི་བྱན་པ་ཡག་ཅ། ཁྱད་མ་སྐང་སྐྱར་བསྐོས་ལ་མང་དུ་བདུག་ ཟ་བྱེད་བྱན་གསུམ་རིལ་བྱས་སྐྱོན་
 བཤིག་ལ། བྱི་ནང་བྱས་གཤེར་སྐྱོར་བས་ཁྱག་རོ་གདོན། ཁྱག་ནག་ཤེ་ཅལ་ཤ་སྐྱོ་ཐོན་ན་འཇོ། ལྷ་བ་ཏིལ་བསྐོས་ལུ་བ་ཆ་
 བ་གསུམ། ལུ་རམ་མར་བཏབ་མངལ་སྐྱོན་གསར་བ་འཇིག་ མང་ཤིང་ཆ་བ་པི་པི་ལིང་གི་ཅ། ཀ་ར་རྒྱ་དང་པི་པི་ལིང་གི་
 བྱ། ཏིལ་བསྐོས་ལྷ་བྱས་མངལ་སྐྱོན་འཇོམས་པར་བྱེད། ཁྱིག་ནས་ཁྱག་འཇོག་མི་བཅད་བྱས་ལུངས་བསྐྱང་། རྩེས་ལ་ཆ་
 བ་ལྷ་ཡི་སྐྱོན་མར་སྐྱར། ཟས་སྐོམ་སྐྱོད་ལམ་ཤིན་ཏུ་དྲོ་བས་བཅོས། །

For the treatment of uterine hematoma, use compresses made from heated droppings of pigeons and rat, *pa yag* roots and *nad ma* mixed with spent grain. Administer *Za byed thun gsum* pill compound to disintegrate haematoma, and perform external and internal cleansing therapies to expel blood remnants. Discharge of blood, pus and putrid, thick necrotic tissues indicates survival. Administration of a compound prepared by boiling *lca ba* in sesame oil, with the addition to *tsha ba gsum* (three hot medicines), *bu ram* (jaggery) and butter, dissolves new on-set uterine hematoma. Administration of *lde gu* (medicinal paste) prepared by boiling the powder of *thang shing*, *pi pi ling* roots, *ka ranyadza* and pi pi ling in sesame oil disintegrates uterine hematoma. When *skran* dissolves and exudes blood, do not stop the bleeding; instead,

protect the patient's body strength. Therafter, treat the condition with a medicinal butter compound prepared from **rtsa ba lnga** (five roots), and a very warm nature's diet and lifestyle.

སྒྲིབ་པའི་སྒྲན་ལ་ཟླ་མཚོ་ཞེས་བཞི་དང་། རྒྱ་མཚོ་གཉིས་སྟེག་སྟེན་ཚ་བ་གསུམ། ལྷུ་མ་པ་བྱ་རམ་སྦྱར་ལ་ཆང་གིས་
དབུལ། དེའུ་ཞིག་ནས་ཆུ་ལམ་འབྱུང་བར་ངེས། །

For the treatment of urinary bladder calculi, administer a compound prepared from four **zho** of **ze tshwa**, two **zho** of **rgya tshwa**, **srin sdig**, **tsha ba gsum** (three hot medicines), **lcam pa**, **bu ram** with **chang**. This ascertains disintegration and expulsion of the stones through urinary passage.

མདོར་བསྟུས་རྒྱུང་སྒྲན་སྦྱུ་འཚོས་བཏང་བར་བྱ། མཁྲིས་སྒྲན་སྦྱང་ཞིང་ཁག་སྒྲན་གཏར་གྱིས་བྱང་། རྩ་སྒྲན་ནག་ཏུ་
འགྲགས་ཤིང་ཆུ་ལུམས་ཤིས། རྩོ་སྒྲན་ཐུར་མ་ལྟེན་སྒྲན་སྒྲན་གྱིས་བཤེག་རྒྱ་སྒྲན་ནག་སྒྲན་གསང་དུ་དབྱུང་བར་
བྱ། རྩང་སྒྲན་སྒྲན་ལ་བར་སྒྲན་ཐུར་མས་བཤེག་ཕྱི་སྒྲན་བུམ་པར་བྱངས་ལ་དམར་འབྱེན་བྱ། དེ་ལྟར་ཤེས་ན་འཚོ་བྱེད་
མཁས་པ་ཡིན། ཞེས་གསུངས་སོ། །

In summary, treat **rlung skran** with oil therapies, gallstones with purgation, hematoma with venesection, embolism with suppuration followed by a natural hot spring bath, and calculi with application of **thur mas** (a surgical instrument). Disintegrate **lhen skran** with medicine, and drain cysts and abscesses through specific points. Treat internal **skran** with medicines, disintegrate intermediately-located **skran** by applying **thur ma** (surgical instrument), and use cupping therapy to draw out **skran** and remove it with a lancet. One, who knows these therapeutic techniques is an expert physician.” Thus it was said

བདུད་རྩི་སྟོང་པོ་ཡན་ལག་བརྒྱད་པ་གསང་བ་མན་ངག་གི་རྒྱུད་ལས་གཙང་ཆེན་སྒྲན་ནང་བཅོས་པའི་ལེའུ་སྟེ་བདུན་
པའོ། །

This is the seventh chapter, the “Treatment of **skran**”, which falls under the category of chronic metabolic disorders, from the Secret Quintessential Instructions on the Eight Branches of the Ambrosia Essence Tantra.

¹ *rlung gi lhen skran* is a synonym for *rlung skran*